

Feministlik majandus

ENUTi suvekool

2020

Käsitletavat teemad

1. Mis on Purple Pact
2. Miks ilmus Purple Pact just praegu
3. Mida kujutab endast feministlik majandus(teadus)
4. Mida teha feministliku majandusmudeli rakendamiseks

- Euroopa naisorganisatsioonide katusorganisatsioon
- Kokku 2000 naisorganisatsiooni
- EL liikmeriigid, kandidaatriigid, üle-Euroopalised organisatsioonid
- Eesmärk – feministlik Euroopa

1. Mis on Purple Pact = feministlik lähenemine majandusele

**A FEMINIST VISION
OF THE ECONOMY**

- Patriarhaat
- Kaasav ühiskond
- Enamat kui sisemajanduse kogutoodang
- Demokraatia
- Feministlik tulevik
- Intersektsionaalsus
- Eelarved
- Inimväärne töö
- Hooldusmajandus

<https://www.womenlobby.org/Purple-Pact-It-s-Time-for-a-Feminist-approach-to-the-Economy>

https://www.womenlobby.org/IMG/pdf/purplepact_publication_web.pdf

Purple Pact – feministlik nägemus majandusest (1)

- Põhineb makromajanduslikul raamistikul, mis võtab täiel määral arvesse naiste panust majandusse ning naiste ja meeste heaolusse kõigil tasanditel, võttes kasutusele majanduslikud mõõdikud ning monitoorimismehhanismid, mis ei arvesta ainult SKT'd ning mis võimaldavad hinnata tegelikku majanduslikku väärtust, st tasustamata töid.

Purple Pact – feministlik nägemus majandusest (2)

- Näitab ära konkreetseid majanduse ümberkujundamise teed, tutvustab poliitikaid ja tegevusi, mis põhinevad feministlikel põhiväärtustel, milleks on õiglus, solidaarsus, võrdsus, sh võimaluste võrdsus, mittediskrimineerimine ning mitmekesisuse ja looduskeskkonda austamine.

Purple Pact – feministlik nägemus majandusest (3)

- Läheneb uutmoodi tööturupoliitikatele ja regulatsioonidele ning toetab struktuure, mis võimaldaksid täielikult arvestada inimeste elu ja elutsüklit, mitte aga vastupidi (nagu seda praktiseeritakse praeguses patriarhaalses süsteemis).

Purple Pact 3 peatükki

1. peatükk. Feministliku majanduse poole: kaasava ühiskonna ülesehitamine Euroopas

- Käsitleb Euroopa praegusest makromajanduspoliitilisest lähenemisest tõusetavaid probleeme, sealhulgas raha-, fiskaal- ja maksupoliitika küsimusi.
- Näitab, et niinimetatud „sooneutraalne lähenemine“ avaldab laastavat mõju naistele ja looduskeskkonnale, sealhulgas teistele liikidele peale inimese. Loob seose looduskeskkonna ärakasutamise ja allakäigu ning naiste allasurumise ja rõhumise vahel.
- Propageerib kaasavat lähenemist makromajandusele ning pakub välja feministliku majanduse idee mille eesmärgiks on integreerida sooline aspekt fiskaal-, majandus- ja tööhõivepoliitikasse ning seada abivajajate eest hoolitsemine makromajandusliku poliitikakujundamise keskmesse.

Purple Pact 3 peatükki

2. peatükk: Hooldusmajandus kõigi heaolu huvides: Inimeste ja planeedi eest hooliva ühiskonna ehitamine

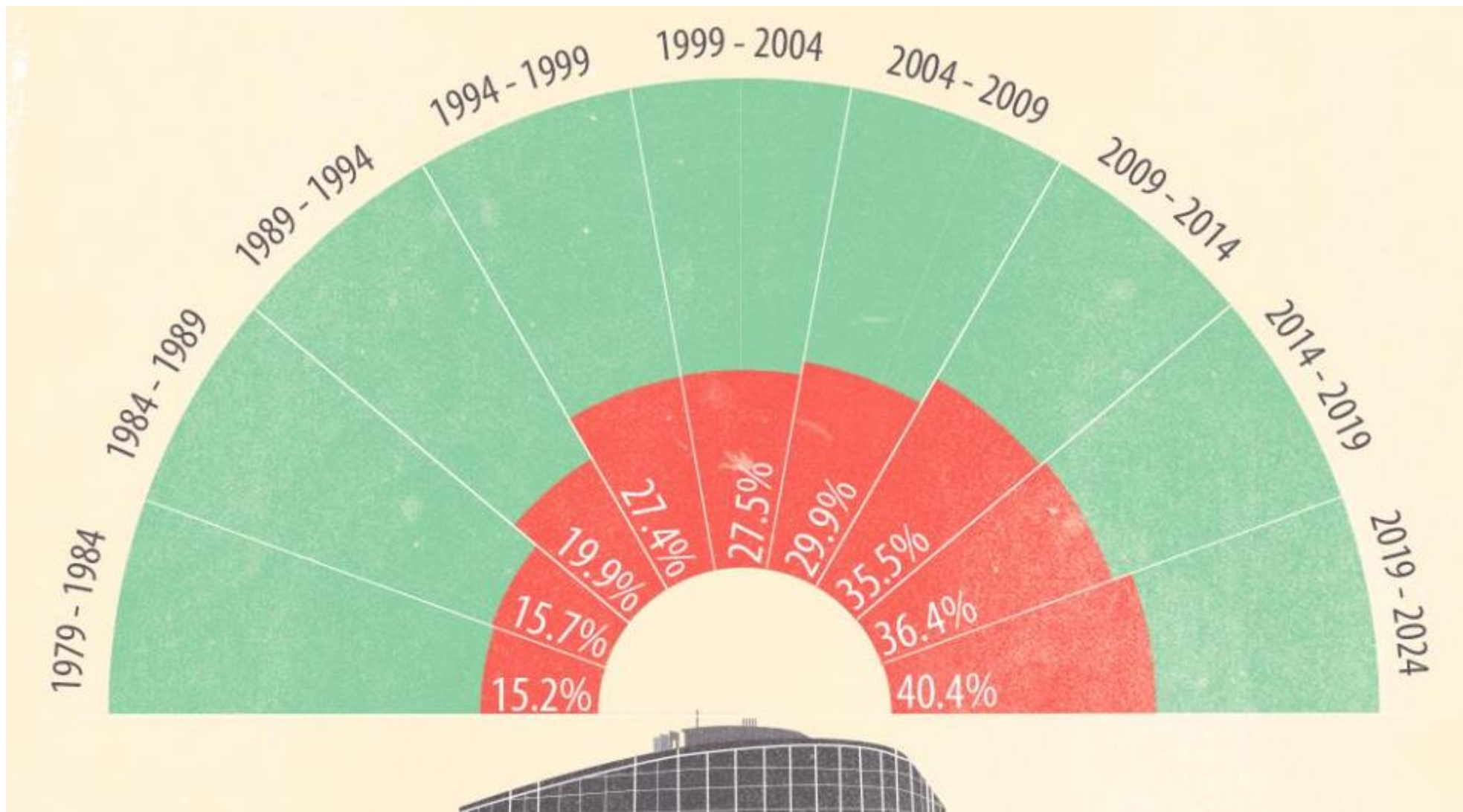
3. peatükk: Feministliku tuleviku ülesehitamine: naised, tööhõive ja muutuva tööturu väljakutsed

2. Miks ilmus Purple Pact just praegu

- Suurte muutuste aeg:
 - mitmeaastane finantsraamistik (2021–2027)
 - 750 miljardine koroonatuetuspakett / taaskäivituspakett
- Eelmine finantskriis ja tagasilöögid soolises võrdõiguslikkuses
- Uus poliitiline juhtimine ja naiste võimuletulek
 - Euroopa Komisjoni president – Ursula von Leyen
 - Euroopa Komisjonis 44% naisi
 - Euroopa Parlament 40,4% naisi
 - Euroopa Keskpanga president - Christine Lagarde

https://ec.europa.eu/commission/commissioners/2019-2024_en

EWL nägemus uuest Euroopast

- naised pool elanikkonnast
- naistele pool võimust
- naistele pool rahast
- meestele pool hoolduskoormusest

Uus Euroopa = feministlik Euroopa

**TOGETHER FOR A
FEMINIST EUROPE**

EWL'i feministlikud põhiväärtused

- sooline võrdõiguslikkus
- mitmekesisus
- rahu
- inimväärikus
- õigus
- respekt

Purple Pact

... on ülisuur väljakutse Euroopa praegusele majandusele, mis tugineb põhiolemuselt **patriarhaadile**

I'M DREAMING OF
A **FEMINIST**
CHRISTMAS & A
PATRIARCHY-FREE
NEW YEAR!

Design by Zsoli Lang Illustration

More info: bit.ly/FundAFeminist2017

#FundAFeminist

<https://www.facebook.com/EuropeanWomen/photos/will-you-fundafeminist-want-to-help-smash-the-patriarchy-need-a-holiday-gift-for/10155301523293247/>

Patriarhaadi kriitika (1)

Patriarhaat ja tema väljendusvormid Feministlik väljakutse (patriarhaalsele süsteemile)

- Lahutab avaliku- ja erasfääri
- Põhineb naiste süstemaatilisel ekspluateerimisel
- Käsitleb erasfääri “leibkonnana”, mille põhjal saadakse statistilised andmed sissetuleku, (ressursi)-jaotuse ning sotsiaalsete õiguste kohta (elukaaslane, ülalpeetav jne), eeldades, et leibkonnades valitseb sooline võrdõiguslikkus
- Erasfäär on poliitiline, sh igasugune meeste vägivald naiste vastu
- Naised on isikud, kellel on oma õigused
- Feminism hindab nähtamatut ja tasustamata tööd
- Võrdsuse keskmes on “võrdse leivateenija – võrdse hooldaja” mudel

Patriarhaadi kriitika (2)

Patriarhaat ja tema väljendusvormid

- Põhineb kapitalistlikul süsteemil, mis toetab eraomandit ning on orienteeritud kasumile
- Asetab kõige keskmesse homo economicus'e* ja individuaalse tarbimise

* home economicus / economic man - majanduslikult mõtlej ja käituv inimene

Feministlik väljakutse (patriarhaalsele süsteemile)

- Inimesed tahavad inimväärset ning kvaliteetset tööd palga, töötingimuste, turvalisuse, heaolu, õiguste ja kindluse mõttes (vastandina ebakindlale tööle)
- Naiste kollektiivne nägemus ning solidaarsuse kollektiivne mehhanism moodustavad õiglasema majanduse aluse

Economic man

Economic man

- teeb tööd sissetuleku saamiseks
- teostab turutehinguid
- kulutab raha egoistlikult kaupade tarbimiseks

Economic man

- ei tee koduseid töid
- tal pole hoolduskohustusi ja
- ta ei sünnita!

Economic man'ile ülesehitatud mudelitelt **ei saa eeldada**, et nad mõistaksid või suudaksid nähagi soolist ebavõrdsust, rääkimata juba poliitike väljatöötamisest soolise ebavõrdsuse vähendamiseks.

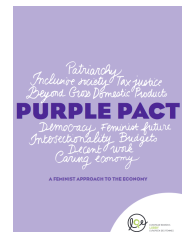
Patriarhaadi kriitika (3)

Patriarhaat ja tema väljendusvormid

- Loob töökohti ainult turu vajaduste rahuldamiseks
- Arvestab ainult nähtavat (kaubad, teenused, finantstooted ...)
- Käsitleb eelarveid ning investeeringuid neutraalsetena
- Riigil on piiratud roll

Feministlik väljakutse (patriarhaalsele süsteemile)

- Ressursside (ümber)jaotamine on nii suuri väljakutseid esitav kui vältimatu, eriti mis puudutab riiklikke kulutusi, st vajalik on koostada eelarved sootundlikult. Kuivõrd kulutused ja investeeringud pole sooneutraalsed, tuleb toetada sootundlikku lähenemist kulutustele, tuludele ja investeeringutele

Patriarhaadi kriitika (4)

Patriarhaat ja tema väljendusvormid

- Lähtub normina käsitletava “töötaja” puhul mehest kui leivateenija mudelist, mis määrab ära sotsiaalsed õigused (pensionid, maksud jne)
- Eksploateerib looduskeskkonda ning loomi*

Feministlik väljakutse (patriarhaalsele süsteemile)

- Riik peab jääma peamiseks “vahendajaks” ressursside /rikkuse jaotamisel ning kollektiivsete vajaduste, investeringute ning demokraatlike süsteemide alalhoiuks vajalike tulude kogumisel

Non-human is any entity displaying some, but not enough, human characteristics to be considered a human. Sotsiaalse õigluse kaitsjate jaoks on järgmiseks võitlustandriks loomad, kelle rõhumist ehk spetsiesismi harrastab suurem osa inimkonnast seda endale teadvustamata. Ometi on loomade eksploateerimisel ilmseid sarnasusi rassismi ja seksismiga, mis paljastuvad interseksionaalses raamistikus. <https://www.muurileht.ee/loomad-naised-ja-mustanahalised-rohumisvormide-ristteel/>

3. Mis on feministlik majandusteadus (FM)

FM - feministlikul lähenemisel põhinev majandusteaduse haru

FM - seostatakse sageli heaolumajanduse või töö-ökonomikaga, kuna rõhutab laste heaolu ning töö väärtust, mida vastandatakse turule suunatud tootmisele (st klassikalisele majandusele)

FM - ei uuri mitte üksnes naisküsimusi majanduses, vaid seab eesmärgiks võimalikult paljude erinevate inimgruppide probleematika lõimimise, arvestades seejuures vanust, sugu, puuet/puude puudumist, rassi, klassi jm tegureid.

Feministlike majandusteadlasi

... seostatakse erinevate majandusparadigmadega, mille metodoloogilisteks ühisjoonteks on

- **hoolduse ja tasustamata tööde** käsitlemine majandustegevuse selgroona
- majandusliku edu mõõtmine **heaolu** kaudu
- **majanduslike, poliitiliste, sotsiaalsete protsesside** ja **võimusuhte** analüüsimine
- **eetiliste eesmärkide** ja **väärtuste** integreerimine analüüsi
- **klassikuuluvuse, rassi, rahvuse** ja **teiste tegurite** arvestamine

Feminist economics is the critical study of economics including its methodology, epistemology, history and empirical research, attempting to overcome androcentric (male and patriarchal) biases. It focuses on topics of particular relevance to women, such as care work or occupational segregation (exclusion of women and minorities from certain fields); deficiencies of economic models, such as disregarding intra-household bargaining; new forms of data collection and measurement such as the Gender Empowerment Measure (GEM), and more gender-aware theories such as the capabilities approach. Feminist economics ultimately seeks to produce a more gender inclusive economics.

Feminist economists call attention to the social constructions of traditional economics, questioning the extent to which it is positive and objective, and showing how its models and methods are biased towards masculine preferences. Since economics is traditionally focused on topics said to be "culturally masculine" such as autonomy, abstraction and logic, feminist economists call for the inclusion of more feminine topics such as family economics, connections, concreteness, and emotion, and show the problems caused by exclusion of those topics. Inclusion of such topics has helped create policies that have reduced gender, racial, and ethnic discrimination and inequity, satisfying normative goals central to all economics.

Many scholars including Ester Boserup, Marianne Ferber, Julie A. Nelson, Marilyn Waring, Nancy Folbre, Diane Elson and Ailsa McKay have contributed to feminist economics. Waring's 1988 book *If Women Counted* is often regarded as the "founding document" of the discipline. By the 1990s feminist economics had become recognised as an established field within economics.

What is FEMINIST ECONOMICS? What does FEMINIST ECONOMICS mean? FEMINIST ECONOMICS definition

FEMINISM

Feminism is the pursuit of equality between men and women. Feminists seek economic, political, social, legal and personal rights for women that are equal to those of men.

Feminist campaigns have campaigned for major societal changes such as voting rights, reproductive rights, greater political representation and fairer pay. But there is still a long way to go until men and women lead truly equal lives.

ECONOMICS

The word 'economics' comes from the Greek word 'oikonomia' meaning 'household management'. But nowadays the meaning of 'economics' has expanded to mean the production, distribution and consumption of goods and services.

When we analyse the economy we investigate the psychology of human behaviour and decision-making.

What is FEMINIST ECONOMICS?

FEMINIST ECONOMICS

Values the role of unpaid work carried out by men & women, in the home & through care work

Acknowledges that the economy depends not just on the production & distribution of goods and services, but on *co-operation & care*

Recognises that the interests of members of the same household may differ and that resources are not necessarily *shared equally*

Acknowledges that the *complexity* of human lives cannot always be quantified

Recognises that *relationships* influence how our economy functions

FEMINIST ECONOMICS

Feminist economics promotes economic equality between women and men. The activities, behaviour and decisions of men and women have a major impact on our economy. But mainstream economics has a tendency to be based on men's lives and recognises only work that is done for money.

A feminist economics perspective recognises the paid and unpaid work of both men and women.

MAINSTREAM ECONOMICS

Has a tendency to prize *money, machines & men*

Measures paid work in *Gross Domestic Product* (GDP), but fails to count the contribution of unpaid work

Fails to recognise *non-market activities* as important to the economy

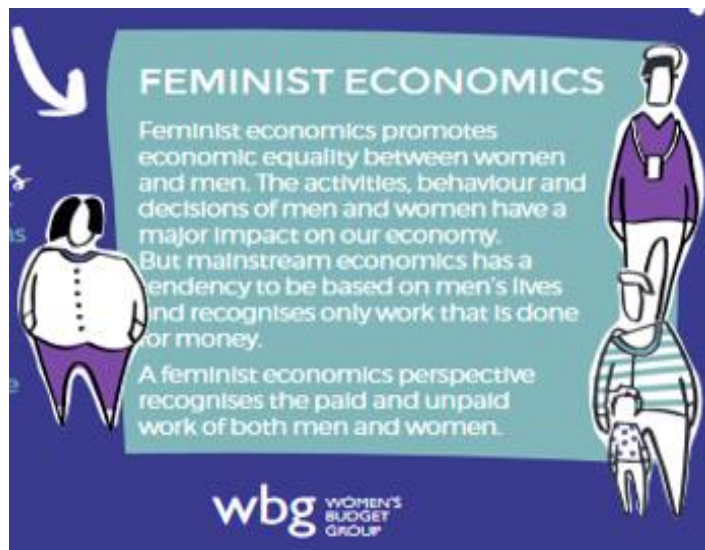
Builds its picture of the economy as consisting of people motivated by *self-interest & material goods*

Assumes that the influences on people's decisions can be objectively quantified & tends to build economic theories that depend on *mathematical models*

Find more resources at wbg.org.uk

wbg WOMEN'S BUDGET GROUP

Feministlik majandusteadus

Feministlik majandusteadus edendab naiste ja meeste majanduslikku võrdsust.

Meeste ja naiste tegevused, käitumine ja otsused mõjutavad oluliselt meie majandust. Peavoolu majandusele omane mõtteviis kaldub lähtuma meeste elust ning tunnistab üksnes tööd, mida tehakse raha eest. (*Economic Man*)

Feministlik majandusteadus võtab arvesse nii naiste kui meeste tasustatud ja tasustamata tööd.

Feministlik majandus EWL tõlgenduses

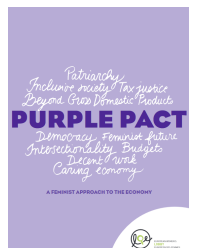
... on majandus, mis keskendub sellele, mida tuleb teha sooliselt võrdõigusliku ühiskonnani jõudmiseks

Uue feministliku majandusmudeli, st Purple Pact'i kolm tugisammast

1. Uus makromajanduslik poliitikaraamistik, mis

- hõlmab majanduslikku õiglust, sotsiaalset õiglust ja keskkonnaõiglust*
- põhineb universaalsetel inimõigustel, kodaniku- ja poliitilistel õigustel, majanduslikel, sotsiaalsetel ja kultuurilistel õigustel
- austab mitmekesisust ning
- jälgib hoolsalt erinevate ning kattuvate diskrimineerimise vormide arvestamist
- tagab samaaegselt kliimaõigluse**.

* **Keskkonnaõiglus** (*environmental justice*) on keskkonnamõju ja ühisomandi õiglane jaotamine kõigi elanike ja elanikkonna kihtide vahel, sõltumata nende sotsiaalsest, religioosest, soolisest, etnilisest, rassilisest vm kuuluvusest:

** **Kliimaõiglus** (*climatic justice*) ühendab inimõigused ja arengu, sest tänu sellele kaitstakse kõige kaitsetumate inimeste õigusi ning tagatakse, et kliimamuutustest ja nende mõjust tingitud kahju ja kasu jaotuvad õiglaselt.

Majanduslikud, sotsiaalsed ja kultuurilised õigused (vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemine)

- Õigus toidule
- Õigus tööle, puhkusele ja vabale ajale
- Õigus liituda ametiühingutega
- **Õigus sotsiaalhoolekandele**
- Õigus tervisele ja inimväärsele, tervist ja heaolu tagavale elatustasemele
- Õigus perekonna kaitstusele
- Õigus haridusele ja osalemisele ühiskonna kultuurielus
- Õigus vara omamisele ja kaitsele selle meelevaldse võõrandamise eest

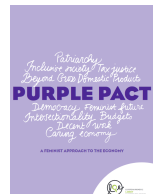
Uue feministliku majandusmudeli, st Purple Pact'i kolm tugisammast

2. Universaalne sotsiaalteenuste taristu, mis

võimaldab teisi hooldada ning ise hooldatud olla elu erinevatel etappidel.

Feministlikus majandusmudelis on **hooldus** ühiskonna selgroog, mis paneb selle toimima.

Hooldus on “majanduse nähtamatu hoob”, mida praegu piisavalt ei väärtustata ning mis jäetakse arvestamata.

Uue feministliku majandusmudeli, st Purple Pact'i kolm tugisammast

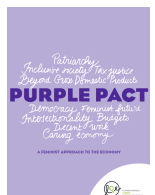
3. Kaasav tööturg, mille

keskmes on **võrdsus, sotsiaalkaitse ja hooldus.**

Feministlik majandus edendab üldist tööaja vähendamist selleks, et nii naistel kui meestel oleks võimalik hooldust ning tööalaseid kohustusi paremini tasakaalustada.

Feministlik majandus tugineb sotsiaalset reproduktsiooni toetavale kõikehõlmavale avalikule infrastruktuurile ning avalikele teenustele, mis ulatuvad tervishoiust ühiskondliku transpordini.

“DEMOCRACY NEEDS A FEMINIST ECONOMY!”
THE TIME FOR CHANGE IS NOW!

4. Mida teha feministliku majandusmudeli rakendamiseks

POLICY MILESTONES TOWARDS A PURPLE PACT

→ All measures must address the multiple and intersecting discrimination faced by women
→ Specific recommendations are addressed to different actors at the end of this document

Adopt a Care Deal for Europe / Carry out gender impact assessments of macro-economic policies / Ensure that the EU macro-economic framework, including post Europe2020 specifically seeks to realise gender equality / Close the gender pay, poverty and pension gaps by concentrating on eradicating the underlying cause / Implement gender budgeting / Invest in the Care Economy and divest in military spending / Eradicate all forms of male violence against women / Guarantee all women's economic independence / Invest in decent and quality jobs that guarantee decent pay, healthy working conditions and full and equal rights / Ensure that the judicial system plays its full role to end all forms of exploitation of persons whilst ensuring comprehensive victims' rights / Establish quality, accessible and affordable care services throughout the lifecycle

Uue majanduspoliitika verstapostid (1)

NB! Kõik meetmed peavad tegelema naiste erinevate, omavahel põimunud diskrimineerimise vormidega!

- Võtta vastu Euroopa hoolduskokkulepe*
- Viia läbi makromajanduspoliitikate soolisest aspektist lähtuv hindamine
- Tagada, et ELi makromajanduslik raamistik, sh EL2020 järgneval perioodil saavutataks sooline võrdõiguslikkus
- Kaotada sooline palga-, vaesus- ja pensionilõhe, juurides välja nende põhjused
- Koostada eelarved sootundlikult
- Investeerida hooldusmajandusse ning loobuda sõjalistest kulutustest
- Kaotada igasugune meeste vägivald naiste vastu

* Euroopa hoolduskokkulepe - elutsükli põhine lähenemine õigusele pakkuda ja saada hooldust, mis sisaldab ka töö- ja pereelu tasakaalu meetmeid.

Uue majanduspoliitika verstapostid (2)

NB! Kõik meetmed peavad tegelema naiste erinevate, omavahel põimunud diskrimineerimise vormidega!

- Tagada kõikide naiste majanduslik iseseisvus
- Investeerida inimväärsesse ning kvaliteetsetesse töökohtadesse, mis kindlustavad korraliku palga, head töötingimused ning täielikud ja võrdsed õigused
- Tagada kohtusüsteemi täielik toimimine mis tahes vormis asetleidva ekspluateerimise kaotamiseks, tagades samas ohvrite kõik õigused
- Pakkuda kvaliteetseid, kergesti ligipääsetavaid ning taskukohaseid hooldusteenuseid kogu inimese elutsükli vältel.

Kokkuvõte feministlikust majandusest

- Puudub ühtne definitsioon
- Kritiseerib olemasolevat patriarhaadil põhinevat majanduskorda, esitab uue majandusmudeli
- Põhineb hooldusel ja nähtamatutel (kodu)töödel
- Püüdleb õiglase ühiskonna ja planeedi heaolu poole
- Seab eesmärgiks soolise võrdõiguslikkuse

Õiglustunne ja ebavõrdne palk

Two Monkeys Were Paid Unequally: Excerpt from Frans de Waal's TED Talk

<https://www.youtube.com/watch?v=meiU6TxysCg>

Täna ja jõudu tööle!

Feminismi

jagatakse tavaliselt kolmeks laineks.

Esimene laine sai alguse 19. sajandi lõpus ja 20. sajandi alul ning keskendus peamiselt naiste **juriidilistele õigustele**, eelkõige **õigusele valida** ja **olla valitud** poliitilistele ametikohtadele (nn sufrāzetid). Liikumine toimus paljudes riikides, eriti teravaks läks võitlus hääleõiguse eest Suurbritannias.

Teise laine feminism sai alguse USAst 60ndatel, levis hiljem Euroopasse ja Aiasse ning kestis umbes 80ndateni. Teise laine ajal tõusid keskmesse seni privaatsfääri peetud teemad nagu **seksuaalsus, perekond, reproduktiivsed õigused, naise keha** jne. Hakati võitlema ka **naistevastase vägivalla**, sh seaduste vastu, mis lubasid abielusisest vägistamist, ning loodi varjupaiku ja seksuaalvägivalla kriisikeskuseid.

Kolmanda laine feminismi alguseks võib pidada 90ndaid ning märksõnadeks said **globaliseerumine** ja **interseksionaalsus**. Sõna hakkasid võtma eri nahavärvi, rahvuse, religiooni, ja seksuaalse orientatsiooniga naised.